

Χρώμα & Αρχιτεκτονική

**Παρέμβαση ΤΕΕ για
τα επαγγελματικά δικαιώματα**

ΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ & ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥΣ

Αναστασία Δ. Διαμαντοπούλου

ΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥΣ

Κείμενο βασισμένο σε
συνέντευξη στον Νίκο
Παρμενόπουλο

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΔΙΑΜ. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

Γεννήθηκε στην Ερμούπολη...

Ερευνήτρια, καθηγήτρια, ζωγράφος και συγγραφέας, μια πολύπλευρη και δημιουργική προσωπικότητα είναι η Αναστασία Διαμαντοπούλου, Διδάκτωρ Αρχιτέκτων Μηχανικός του ΕΜΠ. Γεννημένη στην Ερμούπολη της Σύρου, το 1937, εργάστηκε συστηματικά και σκληρά πάνω στα διακοσμητικά πετρώματα, την ελληνική παραδοσιακή αρχιτεκτονική και ιδίως εκείνη των Αμπελακίων.

«Έκανα ό,τι ήταν δυνατόν από την πλευρά μου ως επιστήμονας» δηλώνει, εκφράζοντας, ωστόσο, την πικρία της γιατί «στην Ελλάδα οι πολλοί δεν ενδιαφέρονται για την ποιότητα, για πράγματα που αξίζουν, αλλά μόνο για το χρήμα και κομματικές σχέσεις. Ποτέ δεν ενστερνίστηκε τέτοιες απόψεις, ίσως γι' αυτό στη δουλειά μου δεν είχα κάποια στοιχειώδη υποστήριξη για να την κάνω καλύτερα».

Αντίθετα, πολλές φορές εργάστηκε δίχως αμοιβή, ωθούμενη από επιστημονικό ενδιαφέρον και τα περισσότερα συγγράμματά της εκδόθηκαν με δικά της έξοδα. Μόνο το βιβλίο της «Αμπελάκια. Εσωτερική διακόσμηση», που εκδόθηκε το 1986, χρηματοδοτήθηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού.

Στα Αμπελάκια αφιέρωσε μεγάλο μέρος της ζωής της. Η ιστορική κοινότητα αναγνώρισε την προσφορά της και τη στήριξε. Με χρήματά της, μαζί με μια ενίσχυση από κάποιο ίδρυμα, κυκλοφόρησε το βιβλίο της «Ναός Αγίου Γεωργίου Αμπελοκίπων».

Το άλλο σημαντικό βιβλίο της, «Διακοσμητικά πετρώματα», κυκλοφόρησε με δικά της έξοδα.

Σε αναγνώριση της προσφοράς της στην αρχιτεκτονική, το ΤΕΕ, πριν

ένα χρόνο, με τον τίτλο «Επιλογές», κυκλοφόρησε έναν τόμο αφιερωμένο στο έργο της.

Δυστυχώς, τα τελευταία χρόνια, εξαιτίας κάποιων προβλημάτων στην όρασή της από υπερένταση, δεν εργάζεται εντατικά. Είναι, όμως, ευχαριστημένη από τον εαυτό της, απογοητευμένη από ορισμένους ανθρώπους, που, όπως λέει, «με πολέμησαν όταν ήθελα να επιστρέψω στο Πολυτεχνείο, που αντιγράφουν τα βιβλία μου».

Μια απόλυση αφορμή για μιαν άλλη πορεία

Στο 2ο Γυμνάσιο Ερμούπολης στις αρχές της δεκαετίας του '50, η Αναστασία Διαμαντοπούλου μονοπωλούσε το Βραβείο Επιμέλειας και Χρησιότητας. Η ευστοχία της στους σκοπούς που έβαζε, φάνηκε όταν το 1958 της απονεμήθηκε Δίπλωμα Σκοπεύτριας Στρατιωτικών Αγώνων. Ένα χρόνο μετά, το 1959, έλαβε το πτυχίο της Αρχιτεκτονικής Σχολής του ΕΜΠ (με διπλωματική εργασία στην Πολεοδομία) και το Βραβείο Χ. Χρυσοβέργη. Σε όλη τη διάρκεια των σπουδών της διατήρησε, χάρη στις επιδόσεις της, υποτροφία από το ΙΚΥ.

Στο ΕΜΠ και συγκεκριμένα στην έδρα Κτιριολογίας, αφιέρωσε τον πρώτο χρόνο της εργασίας της (1960-1961) και εκεί επανήλθε το 1967, όταν χωρίς καμιά απολογία την απέλυσαν από το υπουργείο Γεωργίας, διακόπτοντας μια δημιουργική περίοδο επτά ετών.

Στο Υπουργείο Γεωργίας εργάστηκε στη Διεύθυνση Γεωργικής Εκπαίδευσης (1961-1967). Εκείνη την εποχή ήταν η μοναδική αρχιτέκτων του υπουργείου και της ανατέθηκε η μελέτη οικοτροφείων και ερ-

γαστηρίων γεωργικής εκπαίδευσης, καθώς και η βελτίωση παλιών μελετών των Κέντρων Γεωργικής Εκπαίδευσης (ΚΕΓΕ). Για εκείνη τη δουλειά σημειώνει στο βιβλίο «Επιλογές» (έκδοση ΤΕΕ):

«Οι παρεμβάσεις στην αρχιτεκτονική των παλιών κτιρίων 15 Γεωργικών Σχολών ήταν όχι μόνο τεχνολογικές, προς αποκατάσταση ή συντήρηση αυτών, αλλά και συνθετικές (προσθήκες ή διαρρυθμίσεις) για τη δημιουργία χώρων εξυπηρέτησης των νέων αναγκών διαμονής και εκπαίδευσης των αγροτών, με τολμηρές τομές, χωρίς να παραβιάζεται η αρχιτεκτονική μορφή».

Παράλληλα, ασχολήθηκε με την οργάνωση και διαμόρφωση χώρων και περιπτέρων γεωργικών εκθέσεων, όπως αυτές στη Λάρισα και την Τεγέα, ενώ επιμελήθηκε μια μεγάλη έκθεση φωτογραφίας του υπουργείου στο κτίριο της Εθνικής Εστίας στην Αθήνα.

Όλα κυλούσαν ανέφελα και δημιουργικά, εργαζόταν σκληρά, ταξίδευε απ' άκρη σε άκρη σ' όλη την Ελλάδα, για να επιβλέπει τα έργα, ως την ημέρα που ήρθε η απόλυση, το 1967.

«Γιατί με απέλυσαν δεν κατάλαβα» λέει. «Ήταν τρεις μήνες αφότου επιβλήθηκε η δικτατορία. Πάνω που είχα ολοκληρώσει τη μελέτη για το κτίριο Γεωργικής Εκπαιδευσεως στο κτήμα Συγγρού στην Αθήνα, που, αν είχε υλοποιηθεί, πιστεύω πως θα ήταν υπόδειγμα».

Η απόλυση την πίκρανε, αλλά «ουδέν κακό αμιγές καλού», όπως λέει. Ήταν αυτή που στάθηκε αφορμή να ξεκινήσει μια ενδιαφέρουσα ερευνητική και διδακτική δραστηριότητα στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, όπου επέστρεψε μετά από πρόταση του

καθηγητή της έδρας Τεχνικών Υλικών Β. Παπαθανασόπουλου. Εκεί παρέμεινε ως το 1980 ως επιμελήτρια. Το αναγορεύθηκε Διδάκτωρ Αρχιτεκτων Μηχανικός ΕΜ Πολυτεχνείου.

Τα τεχνικά υλικά

«Με το διορισμό μου στην έδρα Τεχνικών Υλικών, είχα την ευκαιρία να βελτιώσω τις γνώσεις μου γύρω από τις ιδιότητες των δομικών υλικών, αλλά και να μεταδώσω απαραίτητα στοιχεία στους σπουδαστές του ΕΜΠ, μελλοντικούς τότε κατασκευαστές και μελετητές έργων. Με εντολή από τον κηδεμόνα καθηγητή της έδρας Τεχνικών Υλικών Π. Θεοχάρη, δίδαξα Τεχνικά Υλικά, με έμφαση στους Φυσικούς Λίθους και το Σκυρόδεμα. Όλα αυτά τα δίδαξα πραγματικά και δεν περιοριζόμουν σε μια απλή αναφορά ή αντιγραφή θεμάτων από ελληνικά ή ξένα συγγράμματα και μάλιστα χωρίς να αναφέρεται η σχετική βιβλιογραφία, όπως συμβαίνει όχι σπάνια» υπογραμμίζει.

Ο τρόπος διδασκαλίας που εφαρμόσε η κα Διαμαντοπούλου, στηριζόταν στο διάλογο και την ενεργό συμμετοχή των σπουδαστών. Η θεωρητική διδασκαλία πάνω σε επλεγμένα θέματα, σχετικά με τις ιδιότητες και

μελέτης αυτής αποτέλεσαν πρότυπο για πολλούς ερευνητές. Τα ίδια συμπεράσματα επανελήφθησαν και σε μεταγενέστερες έρευνες και είχαν ιδιαίτερο πρακτικό ενδιαφέρον για τη σωστή εφαρμογή των μαρμάρων και γενικότερα των διακοσμητικών πετρωμάτων, που η λαθμενής χρήση τους έως τότε, είχε οδηγήσει τους κατασκευαστές σε αστοχίες, με συνέπεια την πώση μαρμαροπλακών από την εξωτερική επένδυση κτιρίων, σε κεντρικές περιοχές της πρωτεύουσας, με ζημιές σε οχήματα, τραυματισμούς πολιτών, έως και έναν νεκρό στη συμβολή των οδών Σταδίου και Κοραή.

Εκείνη η δουλειά βοήθησε τους μηχανικούς στη σωστή εφαρμογή των διακοσμητικών πετρωμάτων και μαρμάρων. Το βιβλίο της «Το Μάρμαρο στην Αρχιτεκτονική» κρίθηκε

πικρό το 1980, όταν αναγκάστηκε να παραιτηθεί από τη θέση της για σοβαρούς οικογενειακούς λόγους υγείας. Και, δυστυχώς, δεν μπόρεσε να επανέλθει αργότερα, όταν εξέλειπαν οι λόγοι που την κράτησαν μακριά από το ΕΜΠ. «Δεν με γνώριζαν, ενώ χρησιμοποιούσαν τα βιβλία μου» λέει χαρακτηριστικά.

Ωστόσο δεν το έβαλε κάτω. Δίδαξε στο Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του ΕΜΠ, με αντικείμενο τη «Συντήρηση των μαρμάρων». Εργάστηκε ως καθηγήτρια στη Σχολή Τεχνικών Μαρμάρου Αθήνας (ΣΤΜΑ) από το 1998 έως το 2000 και στη Σχολή Ξεναγών Αθήνας (1993).

Μια σειρά σημαντικών βιβλίων πάνω στα Τεχνικά Υλικά, τα Διακοσμητικά Πετρώματα και τις Μαρμαροκατασκευές, αποτελούν πλούσια παρα-

για τη σύνταξη προδιαγραφών κατασκευής εξωτερικών επενδύσεων και δαπεδοστρώσεων, για την κατασκευή και μορφολογία των μαρμαροκατασκευών, την Τεχνική Επιτροπή Τυποποίησης ΤΕΕ 33 «Δομικά Υλικά και Στοιχεία» κ.ά. Έδωσε πολλές και σημαντικές διαλέξεις για τον κύκλο της Παθολογίας των κατασκευών.

Τα Αμπελάκια

Αν τα Τεχνικά Υλικά ήταν αυτά στα οποία αφιέρωσε την επιστημονική δημιουργικότητά της, η ελληνική παραδοσιακή Αρχιτεκτονική και ιδιαίτερα η Αμπελακιά, έκλεψαν την αγάπη της.

Τα Αμπελάκια, η γραφική κωμόπολη της Θεσσαλίας πάνω στο βουνό Κίοσσαβος, είναι γνωστά σ' όλο τον κόσμο γιατί υπήρξαν το λίκνο της συνεταιριστικής ιδέας. Εκεί το 17ο και το

Κέντρο Γεωργικής Εκπαίδευσης Συγγρού (1967) - Πρόσοψη

τις εφαρμογές των δομικών υλικών γινόταν προσπάθεια να συνδυαστεί με πρακτικές ασκήσεις στο εργαστήριο. Στις δικές της άοκνες προσπάθειες οφείλεται η άριστη οργάνωση της λειτουργίας του εργαστηρίου Τεχνικών Υλικών, που ήταν εξοπλισμένο με μηχανές μεγάλης αξίας εκείνη την εποχή.

Η πρώτη έρευνα που διεξήγαγε στο εργαστήριο, οδήγησε στη δημοσίευση μιας πρωτότυπης μελέτης με τίτλο «Συμβολή εις την εφαρμογή των ευρύτερας χρήσεως ελληνικών μαρμάρων». Τα συμπεράσματα της

Αποψη του αρχοντικού του Γεωργίου Σβαρτς, προέδρου του Συνεταιρισμού. Το λαμπρό οικοδόμημα, εκτός από ιδιωτική κατοικία, αποτελούσε συγχρόνως χώρο δεξιώσεων, συνεδριάσεων και φιλοξενίας συνεργατών από το εξωτερικό

ως πρωτότυπο βιβλίο ζωής. Τα έργα της, λόγω της μοναδικότητάς τους, χρησίμευσαν όχι μόνο στη δική της διδασκαλία, αλλά και στη διδασκαλία πολλών άλλων. Τα αποτελέσματα των ερευνών της πάνω στη χρήση των μαρμάρων, χρησιμοποιήθηκαν, επίσης, από την Επιτροπή Συντήρησης των μνημείων της Ακρόπολης, από υπηρεσίες, για την έκδοση προδιαγραφών, και από επιχειρήσεις έκδοσης διαφημιστικών περιοδικών με αντικείμενο το μάρμαρο, το γρανίτη και την πέτρα.

Η ακαδημαϊκή καριέρα της ανακό-

καταθήκη για τους νεότερους.

Δεν έμεινε, όμως, μόνο στις αίθουσες διδασκαλίας. Υπήρξε επιστημονικός συνεργάτης και συνέταξε κείμενα για τη σειρά τριών ημίωρων ντοκιμαντέρ με τίτλο «Το Ελληνικό Μάρμαρο», για την Ελληνική Τηλεόραση (ΕΡΤ-1, 1987). Εισηγήθηκε, επανειλημμένα, σε Συνέδρια και υπήρξε Ειδικός Σύμβουλος για την τεχνική και τη μορφολογία των μαρμαροκατασκευών του Μεγάλου Μουσείου Αθηνών (1989). Από το 1979 συμμετείχε σε Επιστημονικές Επιτροπές του ΤΕΕ, του ΕΛΟΤ και του ΥΠΕΧΩΔΕ

18ο αιώνα, επί τουρκοκρατίας, ιδρύθηκε και δραστηριοποιήθηκε «Η Κοινή Συντροφιά και αδελφότης των Αμπελακίων», η οποία παρήγαγε και εμπορευόταν τα περίφημα κόκκινα νήματα, βαμμένα με ανεξίτηλη βαφή που παραγόταν από το φυτό ριζάρη. Το καταστατικό της «κοινής συντροφιάς» οργάνωσε πάνω σε δημοκρατικές βάσεις την κοινωνική ζωή και τις σχέσεις των μελών της κοινότητας, με τρόπο που προκαλεί έως σήμερα το θαυμασμό των μελετητών. Την περίοδο εκείνη της οικονομικής ακμής, στα Αμπελάκια δημιουργήθηκε μια ξεχωριστή Αρχιτεκτονική.

Όπως επισημαίνει η κα Διαμαντοπούλου σε άρθρο της, «η Αρχιτεκτονική στα Αμπελάκια υπηρετεί είτε ▶

τους αμπελοουργούς και μετέπειτα καλλιεργητές βαμβακιού και εργάτες κίρκανδων (εργαστήρια βαφής νημάτων) είτε την αστική και εύπορη τάξη, τους άρχοντες. Τα σπίτια και τα αρχοντικά των Αμπελακίων, κατασκευασμένα από λαϊκούς οικοδόμους, διώροφα ή τριώροφα, με έντονη παραδοσιακή μορφή, φανέρωναν την ευημερία των κατοίκων. Εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι εκκλησίες των Αμπελακίων με θαυμάσιες τοιχογραφίες και ξυλόγλυπτα τέμπλα» («Καθημερινή», 29 Ιανουαρίου 1995).

«Η Αρχιτεκτονική και η Διακόσμηση των αρχοντικών των Θεσσαλικών Αμπελακίων» αποτέλεσαν το θέμα της διδακτορικής της διατριβής (1971). Έκτοτε δημοσίευσε πλήθος επιστημονικών μελετών, σε ελληνικά και ξένα περιοδικά και σε εφημερίδες της Αθήνας και της Λάρισης.

«Στα Αμπελάκια έχω δουλέψει πάρα πολύ, γιατί ξεκίνησα από το 1958 και ακόμη δεν έχω σταματήσει. Ξεκίνησα με την αποτύπωση όλων των αρχοντικών. Το 1959 έδωσα την πρώτη διάλεξη γι' αυτό το θέμα. Για ένα διάστημα έπαψα να ασχολούμαι με το θέμα, αλλά τα σχέδια και τα κείμενά μου άρχισαν να τα χρησιμοποιούν άλλοι. Μια εποχή, όλο αυτό το δικό μου υλικό εξαφανίστηκε από το Πολυτεχνείο, αλλά ξαναεμφανίστηκε ως διά μαγείας. Αργότερα εξέδωσα το βιβλίο "Τα Αμπελάκια" (στην παραδοσιακή αρχιτεκτονική εκδ. "Μέλισσα"), ακολούθησαν τα βιβλία "Το αρχοντι-

κό του Γεωργίου Σβαρτς" και "Το αρχοντικό του Δημητρίου Σβαρτς" και εσχάτως "Ο ναός του Αγίου Γεωργίου Αμπελακίων", βιβλία που γράφτηκαν με πολύ κόπο, αλλά απέσπασαν πολύ καλές κριτικές».

Δεν υπάρχει αμφιβολία, ότι τα βιβλία της έκαναν γνωστά τα Αμπελάκια σε όλο τον κόσμο και ανέδειξαν την ιδιαιτερότητα και την ομορφιά της παραδοσιακής Αρχιτεκτονικής της περιοχής. Η κοινότητα Αμπελακίων, σε ένδειξη τιμής, το 1995 την ανακήρυξε επίτιμη δημότη.

«Θα ήθελα να μείνω εκεί. Ένας πανέμορφος τόπος, ωραία φύση, καταπληκτικό νερό, θαυμάσιο φαγητό, προπάντων τα μεγάλα πλατάνια και τα ξακλήσια του Προφήτη Ηλία και του Αγίου Νικολάου» εξομολογείται και ταυτόχρονα εκφράζει αγωνία, αλλά και απαισιοδοξία για την έλλειψη ενδιαφέροντος από την Πολιτεία, που συνείπεια έχει τα υπέροχα παραδοσιακά αρχοντικά να καταρρέουν στο πέρασμα του χρόνου.

«Έχουν εγκαταλειφθεί τ' Αμπελάκια. Ακόμη και το αρχοντικό του Γεωργίου Σβαρτς που έχει γίνει μουσείο, έχει εγκαταλειφθεί. Χάλασε η στέγη, μπαίνουν νερά από πάνω. Αμα το νερό αρχίζει να εισχωρεί στα παλιά σπίτια, αυτά δεν θα αντέξουν για πολύ. Αυτό έγινε και με το αρχοντικό του Δημητρίου Σβαρτς: Άφρισαν να μπουν νερά από τη στέγη. Τα κατέστρεψε όλα. Κατέρρευσε, έμειναν κάποιοι εξωτερικοί τοίχοι και τώρα λένε πως θα το αναστηλώσουν, αλλά από

το 1962 και μετά δεν έχει γίνει τίποτα».

Η κα Διαμαντοπούλου στέκεται στις μεγάλες τουριστικές δυνατότητες που έχουν τα Αμπελάκια, για έναν ποιοτικό τουρισμό, όπως υπογραμμίζει, αν βέβαια υπάρξει η κατάλληλη στήριξη από την Πολιτεία.

«Σε ένα συνέδριο κάποιος είπε πως την ύπαρξη και αναγνώρισή τους τα Αμπελάκια, τα χρωστάνε στα βιβλία μου. Υπερβολή. Προσπάθησα να προβάλλω τα Αμπελάκια. Σε ένα βαθμό, το πέτυχα. Όσοι αγοράζουν τα βιβλία μου, τα δείχνουν, φέρνουν και άλλους επισκέπτες. Όμως, αν γκρεμισθεί και το μουσείο, δύσκολα θα πηγαίνει κανείς μόνο για τα πλατάνια. Τα πλατάνια μπορεί να τα βρει κι αλλού. Πηγαίνει σήμερα για την αρχιτεκτονική τους».

Καλόγερος στα Μετέωρα (1966)

Άποψη του Ι. Ν. Αγίου Γεωργίου Ζωγράφου

Η παραδοσιακή αρχιτεκτονική και οι «τσιμεντουπόλεις»

Στο ερώτημα αν υπάρχει δυνατότητα να συνδυαστεί σήμερα η παραδοσιακή αρχιτεκτονική με εκείνη των σύγχρονων «τσιμεντουπόλεων», η απάντησή της είναι αρνητική.

«Η παραδοσιακή αρχιτεκτονική, η αρχιτεκτονική που δημιουργήθηκε στις ορεινές περιοχές ή στα νησιά, σε ειδικό κλίμα και ειδικό περιβάλλον, με υλικά που αντλούσαν από τον γύρω χώρο, πέτρα και ξυλεία κατά βάση, δεν επαναλαμβάνεται. Υπήρχε και η άνεση χώρου, μεγάλη άνεση χώρου. Ότι ήθελαν έφτιαχναν, είχαν τις αυλές τους, το πράσινο, τα καλντερίμια. Στην Αθήνα ο χώρος είναι στενός και οι συνθήκες της ζωής άλλες. Υπάρχει το αυτοκίνητο που χρειάζεται να κινηθεί. Η παραδοσιακή αρχιτεκτονική δεν ξέρει το αυτοκίνητο, ξέρει το γαϊ-

σιακής αρχιτεκτονικής γκρεμίστηκαν επειδή είχαν πολύ ξύλο. Εδώ η ζωή έχει άλλους ρυθμούς και δεν μπορεί κάποιος να ασχολείται τόσο πολύ με τη συντήρηση και από οικονομική άποψη και από άποψη χρόνου. Η παραδοσιακή αρχιτεκτονική μπορεί να επηρεάσει τη σύγχρονη κατασκευή όχι μόνο στα υλικά, αλλά κυρίως στη λογική της διαρρύθμισης των χώρων, καθώς διδάσκει τη μεγάλη απλότητά».

Η ζωγραφική

Η Αναστασία Διαμαντοπούλου στράφηκε και στη ζωγραφική. Τα έργα της, ελεύθερα σχέδια, με θέματα εμπνευσμένα από τη γλυπτική της αρχαίας Ελλάδας, από τα παραδοσιακά χωριά, κάποια τα χρησιμοποίησε στις μελέτες της. Διακρίνονται για το αδρό σχέδιο, τη χρωματική ευαισθησία, την αρμονία των αντιθέσεων, τη συνύπαρξη ρεαλισμού και λυρι-

Για τους νέους μηχανικούς

«Το ανδροκρατούμενο Πολυτεχνείο είναι εξωπραγματικό» μας λέει. «Μερικές φορές, λέγονται πράγματα για να λέγονται, χωρίς να έχουν πραγματική βάση. Αν είσαι καλός στη δουλειά σου, δεν έχεις φύλο. Οι καθηγητές μου είχαν μεγάλη συμπάθεια γιατί έκανα καλή δουλειά». Παίρνοντας παράδειγμα, όμως, από τις δικές της αδυναμίες, συμβουλεύει τους νέους μηχανικούς να είναι μακριά από συναισθηματισμούς και να απαιτούν την αμοιβή που δικαιούνται για το έργο τους. «Εγώ, από συναισθηματισμό, ποτέ δεν πήρα αμοιβή για τις μελέτες που έκανα σε γνωστούς και φίλους. Ποτέ δεν είπα "όχι". Έφτιαχνα, έφτιαχνα και κανέναν δεν μου έδωσε χρήματα ούτε εγώ ζητούσα. Και για την "Αγία Κυριακή" τα μισά χρήματα πήρα. Λάθος. Πρέπει να πληρωθείς γι' αυτό που κάνεις. Αλλά γενικά όλες οι μελέτες μου ήταν δωρεάν, γιατί είχα το βασικό μισθό από το υπουργείο ή το Πολυτεχνείο. Καταντάει έγκλημα όταν παραινάι κάποιος συναισθηματικός, γιατί από την άλλη πρέπει και να ζήσεις».

σμού. Συλλογές από τα ζωγραφικά έργα της περιλαμβάνονται στα βιβλία της «Αγαπημένα θέματα» (Αθήνα, 1970) και «Μορφές με ελεύθερο χέρι» (εκδ. «Ίων», Αθήνα, 2009).

Γι' αυτή την πλευρά της δραστηριότητάς της διηγείται ένα περιστατικό:

«Μια ημέρα στο Πολυτεχνείο ο Εγγονόπουλος κοίταζε το βιβλίο μου "Αγαπημένα θέματα" και είδε τον καλόγερο. "Αυτός είναι Γκύζης" μου λέει. "Όχι" του απαντώ "αυτό είναι δικό μου". Ήταν ένας καλόγερος τον οποίο ζωγράφισα στα Μετέωρα. "Εσύ τι κάθεται στα Τεχνικά Υλικά, να έρθεις στην Αρχιτεκτονική" μου λέει. Δυστυχώς, δεν ήταν όλοι Εγγονόπουλοι. Όταν ζήτησα να επανέλθω

πολλά εμπόδια στην υλοποίησή της, αλλά έγινε γιατί ήθελα να γίνει».

Το έργο συνάντησε τις αντιδράσεις των κατοίκων, άλλαξε το οικόπεδο, ξανάγιναν σχέδια και μελέτες.

Άποψη του Ι. Ν. Αγίας Κυριακής Π. Φαλήρου

στο Πολυτεχνείο δεν με ψήφισαν, από πείσμα και εντελώς αβίασμα».

Ελεύθερο επάγγελμα

Ως ελεύθερη επαγγελματίας η κα Διαμαντοπούλου εργάστηκε αυτόνομα και σε συνεργασία με διάφορα αρχιτεκτονικά γραφεία και εκπόνησε μελέτες κατοικιών (μικρές κατοικίες, επαύλεις, πολυκατοικίες), μελέτες ειδικών κτιρίων, όπως ιερούς ναούς, το μουσείο Κανελλοπούλου, μελέτες διαμόρφωσης χώρων ή κτιρίων εκθέσεων, κτιρίων νοσοκομείων, όπως η νέα πτέρυγα του μαιευτηρίου «Μαρίκα Ηλιάδη», ξενοδοχείων, γραφείων, εργοστασιακών εγκαταστάσεων, αγροτικών κατασκευών, αλλά και ρυθμιστικών σχεδίων.

«Εχω κάνει ωραίες δουλειές» λέει και ως μια από τις σημαντικότερες αναφέρει τον Ιερό Ναό Αγίου Γεωργίου Ζωγράφου (1979). «Μια καταπληκτική δουλειά, που συνάντησε

«Με κάλεσε ακόμη και ο Εισαγγελέας ως υπεύθυνη για την κοπή κάποιων δένδρων, που ήταν αναγκαίο να κοπούν, αλλά δεν είχα ιδέα ποιος τα έκοψε. Αθώωθηκα. Τελικά, η κατασκευή άρχισε το 1974 και συνεχίζεται ακόμη, με εξωτερικές εργασίες και διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου. Μια ωραία δουλειά, για την οποία δεν με πληρώνουν. Πέθανε ο παλιός ιερέας και ο νέος δήλωσε ότι δεν δίνει λεφτά».

Άλλο έργο για το οποίο είναι υπερήφανη είναι ο Ιερός Ναός Αγίας Κυριακής Αμφιθέας Παλαιού Φαλήρου (1964). Και στην περίπτωση του τα προβλήματα δεν έλειψαν. «Αφού μετά από πολλές διαδικασίες εγκρίθηκε η μελέτη, την μπλόκαρε η Αρχιεπισκοπή γιατί βρήκε πολύ μοντέρνα την ωσειδή κάτοψη με τρούλο που είχε σχεδιάσει. Χρειάστηκε να την επανασχεδιάσω σε μια περισσότερο παραδοσιακή μορφή».

Το συγγραφικό της έργο

Για την Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική

- Πορεία στην Αρχιτεκτονική, Αθήνα, 2006.
- Η Αρχιτεκτονική και η διακόσμηση των αρχοντικών των Θεσσαλικών Αμπελακίων, Αθήνα, 1979 (διατριβή επί διδακτορία).
- Η ελληνικότης της Διακοσμήσεως των αρχοντικών των Θεσσαλικών Αμπελακίων, Αθήνα, 1971.
- Αμπελάκια, Ελληνική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική, εκδ. «Μέλισσα», Αθήνα, 1986.
- Αμπελάκια - Εσωτερική Διακό-

σμηση, Αθήνα, 1989 και β' έκδοση Υπουργείου Πολιτισμού, Αθήνα, 1991.

- Μονή Ζωοδόχου Πηγής Καλαβρίας, Αθήνα, 1976.
- Το αρχοντικό Γεωργίου Σβαρτς, Εγχειρίδιο Διδασκαλίας Σχολής Ξεναγών Αθήνας, 1993.
- Το αρχοντικό Γεωργίου Σβαρτς, Αθήνα, 1996 και β' έκδοση από τις εκδ. «Αστήρ», Αθήνα, 2003.
- Αμπελάκια - Οι κρήνες, Αθήνα, 1994.
- Το αρχοντικό Δ. Σβαρτς, Αθήνα, 1994.
- Οι αγιογραφίες του Ναού Αγίου Γεωργίου Αμπελακίων, Αθήνα, 1997.
- Ο Ναός Αγίου Γεωργίου Αμπελακίων Θεσσαλίας, εκδ. «Π. Δρέττας», Αθήνα, 2009.
- Η αρχιτεκτονική των αρχοντικών της Ηπειρωτικής Ελλάδας (18ου - αρχών 19ου αι.), Αθήνα, 1995.
- Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική Ηπειρωτικής Ελλάδας και Νησιών του Αιγαίου, εκδ. «Ίων», 2009.
- Βυζαντινή Αρχιτεκτονική, Αθήνα 2000 και β' έκδοση, εκδ. από τις «Αλφειός» Αθήνα, 2002.
- Εκκλησιαστική Αρχιτεκτονική-Παλαιοχριστιανική και Βυζαντινή, Αθήνα, 2002.

Για τα Τεχνικά Υλικά, τα Διακοσμητικά Πετρώματα και τις μαρμαροκατασκευές

- Πετρώματα και φυσικοί λίθοι, 1973, εκδ. ΕΜΠ.
- Τα μέταλλα και τα κράματα τούτων, 1973, εκδ. ΕΜΠ
- Η Ύαλος, 1973, εκδ. ΕΜΠ.
- Δομικά Υλικά - Τεχνολογία, Εφαρμογή, τ.Α. εκδ. ΕΜΠ, Αθήνα, 1974.
- Θερμικά μονώσεις κτιρίων - Θερμομονωτικά υλικά, εκδ. ΕΜΠ, Αθήνα, 1973.
- Συμβολή εις την εφαρμογή των ευρύτερας χρήσεως ελληνικών μαρμάρων, Αθήνα, 1973.
- Διακοσμητικά Πετρώματα - Τεχνολογία, Αθήνα, 1997.
- Διακοσμητικά Πετρώματα - Εφαρμογή, εκδ. «Ελληνικό Μάρμαρο», Αθήνα, 1998.
- Το Σχέδιο στη Μαρμαροτεχνική, Αθήνα, 1990.
- Διακοσμητικά Πετρώματα - Κριτήρια επιλογής, Τεχνική Εφαρμογής, Αρχιτεκτονικές Εξελίξεις στην Παραγωγή, εκδ. «Ίων», Αθήνα, 2005.
- Μορφολογία έργων με διακοσμητικά πετρώματα, Αθήνα, 2006.
- Διακοσμητικά Πετρώματα - Κριτήρια επιλογής και μέθοδοι ελέγχου Ιδιοτήτων, Αθήνα, 2006.
- Διακοσμητικά Πετρώματα, Αθήνα, 1990.
- Το Μάρμαρο στην Αρχιτεκτονική, εκδ. «Μέλισσα», Αθήνα, 1992.
- Τεχνική Εφαρμογής του μαρμάρου, Αθήνα, 1994.
- Μέθοδοι ελέγχου Δομικών Υλικών, τα.Α.1-18, Αθήνα, 1975.
- Ο Γρανίτης Λίθος, Αθήνα, 1990.
- Ανυστασία Διαμ. Διαμαντοπούλου δρ. Αρχιτέκτων - Επιλογές, εκδ. ΤΕΕ, Αθήνα, 2009.